

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 16

Засновано у 2015 році

Рівне – 2022

Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. Вип. 16. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.:О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. Б. Грицай, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, 2022. 291 с.

До збірника увійшли наукові праці з теорії і методики освіти та виховання. У наукових розвідках представлено різновекторність сучасних підходів до змісту, форм і технологій освітнього процесу, починаючи від дошкільця і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступник головного редактора: **Грицай Наталя Богданівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри природничих наук з методиками навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, головний науковий співробітник відділу педагогічного джерелознавства та біографістики Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова Херсонського державного університету.

Члени редколегії:

Androszczuk Irena (Андрощук І. М.), доктор габілітований, професор, професор кафедри Педагогіки праці та андрагогіки Академії педагогіки спеціальної імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща);

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету;

Вихрущ А. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Тернопільського національного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Дичківська І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету;

Кобилянський О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності Вінницького національного технічного університету;

Ковальчук О. С., доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник Національного університету харчових технологій;

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Мельничук І. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки вищої школи та суспільних дисциплін Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського;

Павелків К. М., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Пелех Ю. В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Bobirchenko Natalia (Побірченко Н. С.), доктор габілітований, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща);

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри природничо-математичної освіти Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Савчук Б. П., доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка;

Sieradzka-Baziur Bożena (Сєрадзька-Базюр Б.), доктор габілітований, професор, проректор з наукової роботи і освітніх програм, Академія «Ігнатіанум» у м. Кракові (Республіка Польща);

Сойчук Р. Л., доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

SirojC Zdzislaw (Сіроїц Здзіслав), доктор габілітований соціальних наук в галузі педагогіка, професор, професор кафедри педагогіки Інституту педагогіки і психології Вищої школи менеджменту у Варшаві (Республіка Польща);

Баліка Л. М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Skubisz Jolanta (Скубіш Йоланта), кандидат соціальних наук в галузі педагогіки, ад'юнкт відділу педагогіки і психології Академії гуманітарно-економічної в м. Лодзь, член групи соціальної педагогіки в Комітеті педагогічних наук Польської академії наук у Варшаві (Республіка Польща);

Остапчук Н. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету;

Петренко С. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету;

Шадюк О. І., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т. І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» включений до Переліку наукових фахових видань України у категорію «Б» у галузі педагогічних наук (спеціальності – 011, 014, 015).

Фаховий збірник наукових праць РДГУ «Інноватика у вихованні» індексується міжнародною наукометричною базою даних Index Copernicus International: <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=48435>

Упорядники: проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Бабяра А. А.

Науково-бібліографічне редагування: наукова бібліотека РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 10 від 27 жовтня 2022р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

ЗМІСТ

Богуш А. Мовно-літературна освіта дітей дошкільного віку.....	6
Журба К. Формування у школярів ціннісного ставлення до тварин в умовах війни.....	14
Пустовіт Г., Петренко О. Актуальні орієнтири модернізації сучасної освіти в контексті формування зростаючої особистості: теоретичний аналіз.....	24
Solak A. Człowiek w pedagogice chrześcijańskiej.....	36
Дичківська І. Розвивальне предметно-просторове середовище як інноваційний потенціал Монтессорі-освіти.....	48
Кравченко О. Міжсекторальна співпраця в організації інклюзивного навчання на рівні громади.....	61
Mykhalchuk N., Ivashkevych E. Innovative pedagogical aspects of use of authenticity of materials in teaching english.....	82
Глінчук Ю. Розвиток життєстійкості майбутніх педагогів у процесі вивчення безпекових дисциплін.....	95
Потапчук Т., Черсак О., Молодій О. Музичне мистецтво як засіб розвитку естетичного смаку майбутніх педагогів мистецьких закладів освіти.....	102
Розман І., Лемак О. Внесок літераторів у підготовку підручників для українських початкових шкіл Закарпаття у 20-30-ті роки ХХ століття: науковий дискурс.....	112
Савчук Б., Щербяк Ю. Психофізіологічні моделі коучингу: сутність та можливості використання в освітньому процесі ЗВО.....	123
Стадник В. Педагогічні основи психологічного забезпечення процесу фізичного виховання здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану.....	132
Skubisz J. Pedagogika pokoju (wojny) w refleksji metodologicznej.....	141
Баліка Л. Формування освітнього простору класних кімнат Нової української школи: сім зон і їх характеристика.....	152
Козлюк О. Виховання у дошкільників толерантного ставлення до людей з особливими освітніми потребами засобами інклюзивної літератури.....	161
Найда Р. Системно-цілісний підхід у підготовці майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу.....	171
Нечипорук Л. Ігротерапія в соціально-педагогічній роботі як метод моделювання взаємодії з соціальним оточенням.....	180
Павелків О., Петренко С. Особливості вивчення дисциплін математичного циклу в закладі вищої освіти в умовах змішаного навчання.....	190
Павлова Н. Педагогічна ситуація як дидактична одиниця професійної підготовки майбутніх учителів інформатики.....	204

Стельмашук Ж., Ваколюк А. Проблема емоційного розвитку дітей молодшого шкільного віку: актуалізація поглядів В. О. Сухомлинського.....	215
Ціпан Т. Військово-патріотичне виховання учнівської молоді в умовах воєнного стану.....	223
Шадюк О. Співпраця вихователів ЗДО та батьків що виховують дітей з особливими освітніми потребами.....	233
Шліхта Г. Аксиологічний підхід до реалізації професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі.....	240
Доробки молодих науковців	
Гоголь Т. Аналіз сучасних методологічних підходів формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту.....	252
Коваль К. Формування полікультурної компетентності батьків – вихователів у дитячому будинку сімейного типу.....	264
Поліщук Н. Формування здоров'язберезувальної компетентності студентської молоді у процесі волонтерської діяльності.....	272

Гоголь Тетяна

здобувачка ступеня доктора філософії
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна

ORCID: 0000-0002-0880-640X

e-mail: tetyana_gogol_83@ukr.net

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ З ВИДУ СПОРТУ

Анотація. У статті розкрито зміст поняття «логістична компетентність». Охарактеризовано основні логістичні компетенції майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Обґрунтовано значення логістичного підходу у сфері фізичної культури і спорту. Проаналізовано зміст поняття «педагогічні технології» та визначено їх особливості. Розглянуто систему освітніх технологій та висвітлено їх використання в гуманітарному університеті. Описано методологічні підходи формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту.

Ураховуючи системний підхід, логістичні компетенції розкрито як елемент професійної компетенції зі своєю структурою та рівнями; діяльнісний та контекстний підходи – як теоретичну і практичну готовність до професійної, логістичної та організаційно-управлінської діяльності; компетентнісний підхід – як інтегральну характеристику особистості, яка визначає готовність майбутніх тренерів-викладачів вирішувати на практиці професійно-педагогічної діяльності організаційно-управлінські проблеми та задачі з логістики; технологічний підхід – як гарантований результат конкретної моделі організації освітнього процесу; особистісно-орієнтований підхід – як комплекс особистісних характеристик майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, які необхідні для реалізації організаційно-управлінського впливу.

Ключові слова: компетенція, компетентність, логістика, логістична компетентність, методологічні підходи, тренер-викладач з виду спорту, фахівець з фізичної культури і спорту.

Постановка проблеми. Починаючи з 90-х років ХХ ст., логістика стала одним із основних тактичних і стратегічних інструментів управління та прийняття рішень у сфері розвитку ділової активності та покращення якості надання послуг. Застосування логістики в державному управлінні організаціями галузі фізичної культури і спорту сприяє вирішенню проблеми комплексного підходу до підвищення якості обслуговування спортивних об'єктів, ефективному проведенню спортивно-видовищних

заходів чи навчально-тренувального процесу, більш повному задоволенню потреб населення у систематичних заняттях спортом та наданню інформаційно-консультативних, освітніх послуг тощо.

Професійна підготовка тренера-викладача з виду спорту в закладах вищої освіти передбачає формування фахівця, готового до професійної діяльності, який повинен володіти достатніми знаннями, вміннями та навичками у підготовці спортивного резерву та висококваліфікованих спортсменів в обраному виді спорту. Окрім навчальної та тренувальної діяльності, спеціаліст повинен передбачати і визначати тенденції розвитку фізичної культури і спорту, володіти знаннями з сервісного обслуговування, транспортування спортивного інвентарю (спорядження), організувати переїзди та розміщення спортсменів у готелях чи тренувальних базах, які забезпечуються шляхом оволодіння професійними компетенціями. Тому кожній спортивній організації для покращення сервісного обслуговування, задоволення потреб клієнтів необхідна професійна підготовка фахівців, яка включатиме і логістичні компетенції.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Теоретико-методологічні основи вищої освіти майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту представлені у працях О. Ажиппо, Є. Захаріної, Р. Клопова, А. Конох, Є. Павлюк, Є. Приступи, А. Сватьєва, С. Табінської, Н. Тимчишиної. Аспекти професійної мобільності фахівців галузі фізичної культури і спорту вивчають Н. Белікова, Є. Вільчковський, Л. Демінська, П. Джуринський, Л. Карпюк, Л. Сущенко та ін. Питання сервісного обслуговування у різних галузях народного господарства та підготовки фахівців з логістики та маркетингу в забезпеченні ринку праці детально висвітлено у працях вітчизняних і зарубіжних авторів: О. Дейнеги, М. Деснисенко, І. Смірнова, Є. Крикавського, Н. Чухрай, Б. Анікіна, Г. Ягодіна, М. Крістофера, Е. Мате та ін.

Ми вважаємо, що передумови для розробки теоретико-методологічних аспектів проблеми формування логістичної компетентності фахівців різного профілю у закладах вищої освіти склалися уже сьогодні. Проте нам невідомі наукові дослідження щодо специфіки формування логістичної компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Об'єктивно високі вимоги, що ставляться до майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, до їхньої професійної компетентності, активної самореалізації та саморозвитку, а також вимоги з боку держави, громадян, керівників освітніх організацій та спортивних клубів обумовлює актуальність нашого дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Логістична компетентність у процесі професійної підготовки – це системно-особистісне навчання спеціаліста, яке відображає єдність теоретичної і практичної оптимізаційно-управлінської підготовки, необхідної для успішного функціонування підприємства, організації, установи. Вона включає інформаційно-аналітичні, організаційно-управлінські,

оптимізаційно-технологічні, маркетингові, моніторингові та прогностичні компетенції (Крикавський та Дейнега, 2022, с. 260; Терещенко, 2016, с. 287). Ураховуючи вищезазначені логістичні компетенції, аналіз науково-методичної літератури, проведені опитування роботодавців і випускників зі спеціальності 017 «Фізична культура і спорт», вимоги освітніх та професійних стандартів, що відповідають фаховій діяльності випускників, які засвоїли програму бакалаврату зі спеціальності, було виділено вісім професійних компетенцій, що забезпечують готовність здобувачів вищої освіти до здійснення логістичної діяльності: 1) здатність організувати і проводити масові фізкультурні та спортивно-видовищні заходи; 2) здатність вирішувати задачі інформаційного забезпечення логістичної системи спортивної організації; 3) здатність складати індивідуальні фінансові документи обліку і звітності у сфері фізичної культури і спорту, працювати з фінансово-господарською документацією; 4) здатність здійснювати професійну діяльність з врахуванням особливостей функціонування різних типів спортивних об'єктів; 5) здатність планувати забезпечення фізкультурно-спортивної організації (установи) відповідним обладнанням, інвентарем та спорядженням; 6) володіння технологіями закупівельної, сервісної та транспортної логістики спортивного інвентарю (спорядження); 7) здатність організувати переїзди та розміщення спортсменів у готелях та тренувальних базах; 8) здатність здійснювати маркетингову діяльність з просування фізкультурно-спортивних послуг і товарів.

Для того, щоб процес формування логістичної компетентності був максимально результативним, необхідно вибрати відповідний підхід до його організації.

У науковій літературі найбільш детально висвітлюється сутність системного підходу, його основні поняття, особливості застосування у вирішенні конкретних теоретичних і практичних проблем, напрями сучасного розвитку. Основні положення системного підходу представлені у роботах В. Симонова, В. Беспалько, В. Садовського та ін.

Системний підхід – це важливий методологічний засіб наукового пізнання. Він дає змогу здійснити поділ складних явищ дійсності на частини або елементи, визначити способи організації окремих частин системи в єдине ціле та прослідкувати їх взаємодію. Згідно з цим підходом навчання досліджується як цілісна система, компонентами якої є зміст, методи, засоби форми і результати навчання (Шабанова, 2014, с. 29).

З точки зору системного підходу процес формування логістичної компетентності є педагогічною системою взаємопов'язаних засобів, методів, форм і прийомів організації цілеспрямованого педагогічного впливу на особистість майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту з метою підвищення якості його професійної підготовки відповідно до вимог освітнього та професійного стандартів.

Майбутній бакалавр з фізичної культури і спорту зможе успішно здійснювати професійну, зокрема, логістичну діяльність, тільки за умови

успішного оволодіння практичними способами, засобами і прийомами виконання операцій, що складають цю діяльність.

Використання системного підходу дозволить створити модель формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів, яка представлятиме собою педагогічну систему взаємопов'язаних об'єктів, матиме свої функції і структуру, у якій системоутворюючим чинником виступатиме високий рівень сформованості логістичної компетентності.

Процес формування логістичної компетентності потребує створення і використання таких видів освітньої діяльності, які б відповідали поставленій меті, ґрунтувались на сучасних методах та технологіях навчання, системі методичного забезпечення, організації навчальної професійної діяльності, що спрямовані на розвиток всіх компонентів формувальної компетентності.

Наступним важливим підходом у підготовці майбутніх фахівців є особистісно орієнтований підхід, метою якого є гуманізація освітнього процесу та максимальне розкриття потенційних творчих можливостей здобувача вищої освіти, стимулювання його до особистісно-розвивальної творчості. Основні положення особистісно орієнтованого підходу в педагогіці описані у працях С. Гончаренка, І Зязюна, О. Пехоти, О. Савченко, В. Сухомлинкого та ін; у психології – у роботах І. Бех, Л. Виготського, С. Рубінштерна та ін.

До положень особистісно орієнтованого підходу, які знайшли відображення у нашій роботі, можна віднести такі: у процесі формування логістичної компетентності необхідно враховувати особисті якості майбутніх тренерів-викладачів, напрямки розвитку їх особистості, ціннісні орієнтації, життєві плани, мотиви діяльності та поведінку, що переважають; з точки зору професійної освіти, формування у майбутніх тренерів-викладачів логістичної компетентності, необхідно вважати чинником їх професійно-особистісного розвитку; вибір форм, методів і прийомів формування повинно здійснюватися з урахуванням аналізу індивідуальних особливостей здобувачів, їх здібностей, можливостей, потреб, інтересів та мотивів діяльності; відбір засобів формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів повинен відповідати закономірностям професійного становлення особистості; у змісті професійної освіти необхідно максимально передбачити звернення до індивідуального досвіду здобувача, його самореалізації, самовизначення та саморозвитку; більш якісному процесу формування логістичної компетентності у майбутніх тренерів-викладачів повинна сприяти система організаційно-управлінських умов, що спеціально створюється педагогами.

Процес формування логістичної компетентності у майбутніх тренерів-викладачів доцільно розглядати і з позиції діяльнісного підходу. У нашій роботі використовуються такі його положення: 1) поняття «формування логістичної компетентності» повинно розглядатися як процес відображення і перетворення явищ об'єктивної педагогічної дійсності у

свідомості здобувача; 2) процес формування компетентності як вид освітньої діяльності є діалектичною єдністю і протилежністю суб'єкта і об'єкта, нормативного і варіативного, соціального та індивідуального, аналітичного і синтетичного; 3) організаційно-управлінський вплив – відносно закінчений елемент педагогічної діяльності, який спрямовується на досягнення одного із його завдань і вважається структурною основою логістичної компетентності; 4) логістична діяльність складається із вмотивованих дій, які спрямовані на досягнення свідомої мети і складаються із операцій, що залежать від умов досягнення конкретної мети; 5) процес формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів проходить у певній послідовності, поетапно під час навчально-пізнавальної діяльності.

Відповідно до завдань досліджуваної роботи результатом використання діяльнісного підходу буде розробка й обґрунтування моделі формування логістичної компетентності у майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту, в основі якої – методи навчання, самостійна навчально-пізнавальна і творча діяльність, нетрадиційні технології навчання.

Сьогодні як самостійний методологічний підхід виділяють задачний, який є найбільш поширеним видом діяльнісного. В дидактиці вищої школи «задачний підхід» розглядається як теоретична база дослідження професійної діяльності. Він знайшов своє обґрунтування в працях О. Дручика, А. Сітовського, Л. Томашук, Н. Яковлевої та ін. Зазначені науковці підкреслюють, що у кожній спортивній ситуації виділяються певні визначені системи задач (теоретичні, практичні, тактичні тощо) і паралельно з ними – системи, що забезпечують їх розв'язання (Денисенко, 2018, с. 142).

Широке використання цього підходу пояснюється тим, що педагогічна задача (в тому числі у вигляді педагогічної ситуації) пов'язана як із професійною діяльністю, так і з навчальним матеріалом. У цьому випадку педагогічна задача (педагогічна ситуація) – це одна з активних форм представлення навчального матеріалу здобувачам, а сам навчальний матеріал виступає як предмет майбутньої професійної діяльності.

Під час вирішення педагогічних задач (педагогічних ситуацій) формуються педагогічні здібності здобувачів, професійні знання та уміння, в тому числі з логістики, які є в основі логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів. З цієї точки зору педагогічна задача виступає як засіб побудови змісту навчання у певній формі, і як засіб формування професійної логістичної компетентності, і як засіб управління цим процесом.

Вибір у ролі основного засобу формування логістичної компетентності у майбутніх тренерів-викладачів системи спеціальних задач (педагогічних ситуацій) обумовлений тим, що у структурі педагогічної задачі відображається мета, умови, інформація про спосіб діяльності; процес реалізації професійної педагогічної діяльності майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту може бути представлений комплексом дій у

вигляді задач; забезпечується активна пізнавальна діяльність здобувачів на всіх етапах формування логістичної компетентності при високому рівні мотивації; здійснюється можливість диференційованого навчання майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту за рахунок розробки індивідуальних освітніх технологій; створюються умови для об'єктивної оцінки результатів, реалізується можливість передачі досвіду і переходу у програмне забезпечення.

Спеціально створена задача з логістики або організаційно-управлінська задача, яка має на меті формування певного рівня логістичної компетентності, і технологія вирішення цих умов, є одиницею професійної діяльності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Один із основних підходів у нашому дослідженні – компетентісний, поява якого пов'язана зі змінами освітньої парадигми, світосприйняття, стилю мислення і мотивів поведінки здобувачів. У сучасній освіті компетентісний підхід досліджують Н. Бібік, Л. Ващенко, О. Овчарук, О. Пометун та ін. Практична реалізація формування компетентностей особистості розкрита в роботах В. Болотова, А. Вербицького, І. Зимньої, А. Хуторського та ін.

Компетентісний підхід спрямований на досягнення освітнього результату, який віддзеркалює підсумок одночасного засвоєння змісту освіти й розвитку особистості, що визначає значимий для неї зміст. В умовах компетентісного підходу здебільшого увагу акцентують на результаті навчання; при цьому як результат розглядається не сума засвоєної інформації, а здатність людини діяти у різних проблемних ситуаціях, застосовувати досвід успішної діяльності у певній сфері.

Сучасний спорт вимагає неабияких здібностей від тренера. Він повинен володіти всім арсеналом сучасних знань, враховувати психологічні, соціальні, матеріально-технічні та інші аспекти підготовки спортсмена.

Результативність підготовки висококваліфікованих фахівців з фізичної культури і спорту в закладах вищої освіти – це підсумок спільної праці викладачів, методистів, самих спортсменів та їх наставників, продуктивність якого визначається здатністю здобувачів до оволодіння професійними компетенціями.

Формування професійної компетентності забезпечується рядом базових характеристик особистості, зокрема, наявністю професійних інтересів, схильності до професії, відсутності протипоказань, а також наступними освітніми умовами: організаційно-педагогічними (навчальний план, розклад, вибір критеріїв оцінки рівня професійної компетентності тощо); змістовими (вибір змісту занять, конкретність різноманітних навчальних курсів і їх інтеграція); технологічними (принципи організації освітнього процесу, використання освітніх технологій, методи оцінки та контролю знань); акмеологічними (напрямок і формування у студентів професійних здібностей, діагностика розвитку здобувачів, мотивація професійного розвитку тощо) (Глузман, 2009, с. 52).

Наведені вище умови системно реалізуються у компетентнісному підході, який ґрунтується на принципах гуманістичної педагогіки і акумулює у собі низку інших сучасних педагогічних підходів і концепцій: особистісно орієнтованого, який передбачає організацію освітнього процесу з урахуванням індивідуальних особливостей та інтересів здобувачів вищої освіти; проблемно-ситуаційного, що припускає створення навчальних ситуацій різного ступеня проблемності; комунікативного, який забезпечує професійний розвиток особистості у процесі професійного або професійно-орієнтованого спілкування.

Компетентнісний підхід передбачає формування професійної компетентності через використання методичних і педагогічних підходів, які передбачають відповідну організацію освітнього процесу, а саме: зміну ролі викладача від трансляції знань і способів діяльності до проектування індивідуального особистісного розвитку кожного здобувача; впровадження інноваційних методів стимулювання освітньої діяльності за допомогою обміну досвідом та творчого вирішення проблеми (Бех, 2009, с. 29).

Методологічні концепції діяльнісного і компетентнісного підходів знайшли свій подальший розвиток у контекстному підході, в основі якого – моделювання предметного та соціального змісту майбутньої професійної діяльності за допомогою системи традиційних активних форм, методів, засобів навчання, де одиницею навчання є професійна проблемна ситуація. Питання впровадження контекстного підходу в процес професійної підготовки майбутніх фахівців досліджували А. Вербицький, В. Далінгер, О. Ларіонова, М. Макаренченко, Н. Пророк та ін. Педагогічні аспекти використання контекстного навчання у професійній підготовці вчителя проаналізовано у роботах В. Желанової, І. Демченко, С. Скворцової. На думку В. Желанової на основі контекстного навчання відбувається реалізація середовищного підходу, що є перспективним напрямом модернізації сучасної вищої освіти (Желанова, 2014, с. 28).

У процесі реалізації контекстного підходу суб'єкт навчання знаходиться у діяльнісній позиції, предмет, який поступово перетворюється з навчального у професійний, а підготовка до професійної діяльності стає системоутворюючим початком і змістом всієї підготовки здобувача, у нашому випадку – майбутнього тренера-викладача.

Контекстний підхід є основою для реалізації квазіпрофесійної діяльності; включення майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в процес вирішення організаційно-управлінських завдань та задач з логістики у процесі навчання. І. Демченко вважає, що використання контекстного підходу спрямоване на поступове насичення освітнього процесу елементами професійної діяльності, тобто створення її умовних (квазіпрофесійних) моделей і дозволяє розв'язувати професійні завдання за допомогою здобутих у закладі вищої освіти знань, умінь та навичок (Демченко, 2013, с. 41).

Одним із підходів, що застосовується у процесі формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів, є технологічний, основні

ідеї якого були сформульовані В. Беспалько, Е. Герасимовим, Г. Селевко та ін.

У широкому розумінні термін «технологічний підхід» розглядається як проектування і застосування освітніх технологій для вирішення педагогічних задач. Наведемо кілька визначень поняття «педагогічної технології»: 1) «...це сукупність способів (методів, прийомів, операцій) педагогічної взаємодії, послідовна реалізація яких створює умови для розвитку учасників педагогічного процесу і передбачає його певний результат» (О. Пометун); 2) «...це проект певної педагогічної системи, яка реалізується практично» (В. Беспалько); 3) «...це змістовне узагальнення, яке вбирає в себе смисл існуючих визначень» (Г. Селевко); 4) «...це система засобів навчання і способів їх застосування» (І. Мархель) (Педагогічні технології в підготовці вчителів, 2018, с. 78–80). Отже, педагогічна технологія – це не механічний процес, а організаційно-змістова структура, що визначає напрямок взаємодії педагога та учнів при нескінченній багатоманітності підходів і відносин (Педагогічні технології в підготовці вчителів, 2018, с. 86–87).

Структура технологічного підходу відображена у вигляді: конкретної моделі організації освітнього процесу, який спрямований на формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів; спеціально організованих форм, контролю за процесом її формування (використання якісних експертно-орієнтованих методів; якісних текстових методів; кваліметричних методів); у вибраних формах організації освітнього процесу (пріоритет надається інтерактивним формам зі збільшенням частини самостійної роботи здобувачів); вибраних педагогічних технологій (крім традиційних) із використанням неігрових, імітаційних неігрових, імітаційних ігрових педагогічних технологій.

Процес формування основ логістичної компетентності майбутнього тренера-викладача з виду спорту включає впровадження курсів «Економіка спорту і фізичної культури», «Основи менеджменту та маркетингу в спорті», «Управління та логістика в спорті», що передбачено освітньою програмою та навчальним планом спеціальності 017 «Фізична культура і спорт»; різних видів практики; виконання презентаційних проектів та курсових робіт за тематикою, що відображає специфіку використання логістики у фізичній культурі і спорті; участь потенційних роботодавців стейкхолдерів, комісії з підсумкової державної атестації, випускників закладу вищої освіти з цієї спеціальності у процесі розробки освітніх програм.

Для забезпечення ефективного процесу формування логістичної компетентності в майбутніх тренерів-викладачів у закладі вищої освіти необхідні такі умови: адміністративно-організаційні (врахування при організації освітнього процесу вимог сучасного ринку праці до професійної логістичної підготовки майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту; розвиток системи навчально-виробничого та науково-дослідного партнерства університету з різними установами

(організаціями) сфери фізичної культури і спорту; педагогічний моніторинг особистого просування здобувачів вищої освіти у процесі формування логістичної компетентності; прогностичність у формуванні логістичної компетентності у майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту з урахуванням перспектив розвитку спортивної індустрії); дидактично-технологічні (варіативність, динамічність змістовно-технологічної бази дисциплін спеціалізації, програм практики; інтеграція нормативно-правової бази, організаційно-управлінської, професійно-практичної підготовки майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту; пріоритет проектних, проблемних технологій навчання; поетапне формування в період різних видів практик професійно-логістичного портфоліо, кей-комплексів тренера-викладача з виду спорту); індивідуально-професійні умови (мотивація і активність здобувачів вищої освіти у володінні логістичними компетенціями; готовність викладачів закладу вищої освіти до професійної інтеграції у процесі підготовки майбутнього фахівця; реалізація у підприємствах (організаціях) спортивного характеру вибору логістичних проектів; волонтерська діяльність здобувачів вищої освіти у сфері менеджменту та управління фізичною культурою і спортом).

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, аналіз сучасних методологічних підходів до вирішення проблем формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту дозволив визначити те, що, враховуючи системний підхід, логістичні компетентності розкрито як елемент професійної компетенції зі своєю структурою та рівнями; діяльнісний і контекстний підходи – як теоретичну і практичну готовність до професійної і педагогічної (логістичної та організаційно-управлінської діяльності); компетентісний підхід – як інтегральну характеристику особистості, яка визначає готовність майбутніх тренерів-викладачів вирішувати на практиці професійно-педагогічної діяльності організаційно-управлінські проблеми та задачі з логістики на основі використання знань, умінь, досвіду з урахуванням професійно-особистісних якостей; технологічний підхід – як гарантований результат конкретної моделі організації освітнього процесу; особистісно орієнтований підхід – як комплекс особистісних характеристик майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, необхідних для реалізації організаційно-управлінського впливу.

Подальші дослідження з окресленої теми будуть пов'язані з розробкою і обґрунтуванням моделі формування логістичної компетентності майбутніх тренерів-викладачів з виду спорту, в основі якої – спеціально створені педагогами організаційно-педагогічні умови, традиційні та нетрадиційні методи навчання, методи самостійної навчально-пізнавальної та творчої діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Маркетинг і логістика у становленні цифрової економіки України: монографія / за наук. ред. Є. В. Крикавського, О. В. Дейнеги. (2022). Львів-Рівне: О. Зень, 310 с.

Терещенко, Т. (2016). Теоретичні аспекти формування організаційної компетентності майбутніх фахівців. *Науковий вісник університету біоресурсів і природокористування України. Серія «Педагогіка. Психологія. Філософія»*, Вип. 253, сс. 285-289.

Шабанова, Ю. (2014). Системний підхід у вищій школі: підручник. Дніпропетровськ: НГУ, 120 с.

Денисенко, Н. (2018). Задачний підхід і його роль у системі підготовки майбутнього вчителя фізичної культури. *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки*, Вип. 81(3), сс. 137-141.

Глузман, О. (2009). Базові компетентності: сутність значення в життєвому успіху особистості. *Педагогіка і психологія*, №2, сс. 51–61.

Бех, І. (2009). Теоретико-прикладний сенс компетентісного підходу в педагогіці. *Педагогіка і психологія: Вісник АПН України*, №2, сс. 27–33.

Пометун, О. (2004) Теорія та практика послідовної реалізації компетентісного підходу в досвіді зарубіжних країн. *Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: К.І.С., сс. 16–25.*

Желанова, В. (2014). Динаміка середовищеутворення в технології контекстного навчання майбутніх вчителів початкових класів. *Педагогічний процес: теорія і практика. Збірник наукових праць*, Вип. 4, сс. 27–32.

Демченко, І. (2013). Алгоритм квазіпрофесійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*, № 45, сс. 40–45.

Педагогічні технології в підготовці вчителів: навчальний посібник / кол. авторів; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка. (2018). 3-є вид., допов. і переробл. Харків: ХНПУ, 457 с.

REFERENCES

Marketing and Logistics in Establishing a Digital Economy of Ukraine: Monograph [Marketing and Logistics in Establishing a Digital Economy]. Monograph. za nauk. red. Ye. V. Krykavskoho, O. V. Deinehy. (2022). Lviv-Rivne: O. Zen, 310 s. (in Ukrainian)

Tereshchenko, T. (2016). Theoretical Aspects for the Formation of Organizational Competence of Future Specialists. *Scientific Bulletin of the University of Biological Resources and Nature Conservation of Ukraine. Series "Pedagogy. Psychology. Philosophy"*, 253, 285–289. (in Ukrainian)

Shabanova, Yu. (2014). *Systemnyi pidkhdid u vychshiy shkoli* [Systematic Approach in Higher Education]. Pidruchnyk, Dnipropetrovsk: NHU, 120. (in Ukrainian)

Denysenko, N. (2018). *Zadachnyi pidkhdid i yoho rol u systemi pidhotovky maibutnoho vchytelia fizychnoi kultury* [The Given Approach and its Role in the System of Training the Future Teacher]. . Zbirnyk naukovykh prats [Khersonskoho derzhavnogo universytetu]. Pedagogichni nauky, Vyp. 81(3), ss. 137-141. (in Ukrainian)

Hluzman, O. (2009). Bazovi kompetentnosti: sutnist znachennia v zhytevomu uspiokhu osobystosti [The Basic Competences: Essence, Meaning in the Life Success of a Person]. *Pedahohika ta psykhologhiia: zbirnyk naukovykh prats*, 2, 51–61. (in Ukrainian)

Bekh, I. (2009). Teoretyko-prykladnyi sens kompetentnisnoho pidkhdodu v pedahohitsi [Theoretical and Applied Meaning of the Competence Approach in Pedagogy]. *Pedahohika i psykhologhiia: Visnyk APN Ukrainy*, 2, 27–33. (in Ukrainian)

Pometun, O. (2004). Teoriya ta praktyka poslidovnoyi realizatsiyi kompetentisnoho pidkhdodu v dosvidi zarubizhnykh krain [Theory and Practice of Consistent Implementation of the Competence Approach in the Experience of Foreign Countries]. *Kompetentisnyi pidkhdid u suchasnii osviti: svitovyi dosvid ta ukrainski perspektyvy. Biblioteka z osvithnoi polityky*. 16–25. (in Ukrainian)

Zhelanova, V. (2014). Dynamika seredovychsheutvorennia v tekhnologiyi kontekstnogo navchannia maibutnikh vchyteliv pochatkovykh klasiv [Dynamics of Environmental Formation in the Technology of Contextual Education of Future Primary School Teachers]. *Pedahohichni protses: teoriia i praktyka*, 4, 27–32. (in Ukrainian)

Demchenko, I. (2013). Alhorytm kvaziprofesiinnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv do roboty v umovakh inkliuzyvnoi osvity [Algorithm of Quasi-professional Training of the Future Primary School Teacher to Work in the Conditions of Inclusive Education]. *Psykholoho-pedahohichni problemy silskoi shkoly*, № 45, ss. 40–45. (in Ukrainian)

Pedahohichni tekhnolohii v pidhotovtsi vchyteliv: navchalnyi posibnyk (2018). [Pedagogical Technologies in Teacher Training: teaching aid] kol. avtoriv; za zah. red. I. F. Prokopenka. 3-ye vyd., dopov. i pererobl. Kharkiv: HNPU, 457 s. (in Ukrainian)

ANALYSIS OF MODERN METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE FORMATION OF LOGISTIC COMPETENCE FUTURE COACH-TEACHER IN SPORTS

Tetiana Hohol

PhD applicant,

Rivne State University for the Humanities,

Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0002-0880-640X

e-mail: tetyana_gogol_83@ukr.net

Abstract. The article reveals the meaning of the concept of “logistical competence”. The main logistical competencies of future specialists in physical culture and sports are described. The importance of the logistic approach in the field of physical culture and sports is substantiated. Methodological approaches to the formation of logistics competence future specialists in physical culture and sports are analyzed. On the basis of the system approach the levels of models of formation of logistic competence are defined. The provisions of personality-oriented and activity approaches are described. The importance of the competence approach in the training of future coaches-teachers in sports is substantiated. The provisions of task, contextual and technological approaches are described. The content of the concept of “pedagogical technologies” is analyzed and their features are determined. The system of education technologies is considered and their use at the Humanities University is substantiated.

The analysis of modern methodological approaches to solving the problems of formation of logistics competence in future specialists in physical culture and sports allowed to determine that: given the systematic approach, they are considered as an element of professional competence with its structure and levels; taking into account the activity and contextual approach – as a theoretical and practical readiness for professional and pedagogical (logistics and organizational and managerial activities); taking into account the competence approach – as an integral characteristic of personality, which determines the readiness of future specialists in physical culture and sports to solve in practice professional and pedagogical activities organizational and managerial problems and logistics tasks based on knowledge, skills, experience, taking into account professional and personal qualities; taking into account the technological approach – as a guaranteed result of a specific model of organization of the education process, aimed at their formation; taking into account the personality-oriented – as a set of personal characteristics of future specialists in physical culture and sports, necessary for the implementation of organizational and managerial influence. Further research on this topic will be the development and justification of a model for the formation of logistical competence in future specialists in physical culture and sports, which will be based on specially created by teachers organizational and pedagogical conditions, traditional and non-traditional teaching methods, methods of independent learning and creative activities.

Keywords: competency, competency, logistics, logistic competence, methodological approaches, specialist in physical culture and sport, coach-teacher in sports.

Стаття надійшла до редакції 09.10.2022р.